

MAGYARORSZÁG ÉS A NAGYVILÁG

Répes folyóirat.

SZALON UJSÁG

Journal Illustré.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

EGÉSZ ÉVRE ... 20.— KOR. | EGYES SZÁM ... 2 KOR.

↔ Megjelenik évenként 12-szer. ↔

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST VIII., KISFALUDY-U. 15.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

HOLLÓ TIVADAR

FŐMUNKATÁRS:

Gróf VAY SÁNDOR

ABONNEMENET:

UN AN ... 24.— FRANCS | LE NUMÉRO ... 2.50 FRANCS.

↔ Parait 12 numéros par an. ↔

SZALON UJSÁG

A VISZONYOK alakulása legtöbbször apró jelekben nyilatkozik meg, de gyakran ez aprónak vélt jelek fontosabb szerepre hivatvák, mint azok, melyeknek nagy fontosságot tulajdonít a látszat után ítélő.

A magunk életében fontos, hatáskörében előre meg nem állapítható az a változás, melynek küszöbén áll a «Magyarország és a Nagyvilág», s mely változás okairól, módoszatairól és jövődőlő feladatairól legyen szabad néhány szót elmondanunk.

A magyar főúri közönség elöítélettel viseltetik a sajtó iránt, melynek jogosultságot ad az a különös modor, melylyel a magyar társadalom vezető osztálya gyakran találkozik a sajtóban, valahányszor ez osztályról, vagy annak egyes tagjairól szó van.

A mágnásvilág és a sajtó közötti úr nem hogy fogyna, de folyton növekszik — nem hogy közelednének, de távolodnak. Ha van köztük érintkezés, az csak udvarias formáság, de nem belső kapocs.

A nyilvános életben pedig elvész a nemzet számára ezáltal az a hivatott vezetés és irányítás, melyet a saját fölfogásával vinne az életbe e társaság előkelő szelleme, mely most csak oly nagyarányú elhatározásokban nyilatkozik meg, mint Pálffy János gróf alapítványa. Holott a történelem azt bizonyítja, hogy nagyobb föllendülés a nemzet életében csak akkor volt, a mikor a főúraink a maguk vagyoni függetlenségével, nagy műveltségükkel, tudásukkal és öröklött hivatottságukkal vettek részt a nemzeti élet vezetésében. Ma kizárja ezt a köztük s a sajtó között kifejlődött ellentétes viszony.

Pedig ennek a társaságnak épen oly szüksége van egy öntudatos célzó szolgáló sajtóra, mint a hogy ma minden osztálynak, minden érdekkörnek van organuma, holott mint nemzeti tényező egyik sem lehet oly fontos, mint az ősi tradíciókat

őrző, a jelent szabályozó s a jövőt biztosító ő-s-nemesség.

Itt él ma is, úgy mint a multban, a nemesebb vágy a jobb után. A fejlettebb izlés kívánja a szebbet, s a tudás mindig több tudásra vágyik. Szüksége van e főúri világnak oly hírlapra, mely egyúttal e társaság fejlettebb életének tükré is volna. Ezt a szükségét régebben a Fővárosi Lapok elégítette ki, mely azonban az utolsó időben a parasztgögg tobzódásainak vált színterévé s elvesztvén létjogosultságát, meg is szűnt. Úr maradt utána, melynek létét sokan érzik s nem egy kísérlet folyt, hogy az betöltessék. A nem eléggé céltudatos kezdeményezésén, a belső kapocs hiányán mult, hogy ez ideig nem sikerült. A mi sajtónk nehezen tud gyökeret verni e számára idegen földön s üdvös gyümölcsöt nem is hozhat más, mint az a fa, mely e talajban nőtt, ebből táplálkozott máig is.

A «Magyarország és a Nagyvilág» az egyedüli, mely évek óta kizárólagosan ezeket az érdekeket szolgálta s nagy munkával, nagy áldozatokkal meg tudta nyerni a főúri körök rokonszenvét. Ismertük fogyasztásainkat, tisztában vagyunk azokkal a hiányokkal, melyek eddig gátolták azt, hogy teljes mértékben kielégíthessük közönségünket s oly mértékben szolgáljuk érdekeit, mint a hogy arra szükség van.

Hiányzott hozzá a legfőbb tényező — olvasó közönségünk közvetlen befolyása a lap irányára, hiányzott az a belső összefüggés a lap és olvasói között, mely egyedül teheti nagygyá és erőssé az ujságot.

Ha rajtunk is mult volna eddig, hogy ez sikerüljön, úgy a jövőben ez a vád nem fog érhetni bennünket, mert már a jövő hónaptól kezdve mindazt megteszszük, a mi e cél szolgáltatásban a mi kötelességünk, a mi feladatunk.

Mindenekelőtt változik a lap címe. Hisz a «Nagyvilág»-hoz eddig is oly kevés közünk volt, hogy elfér egy-két hasábon. Magyarországon is kizárólag a szalon-

életet öleltük föl s így találóbbnak véltük a SZALON UJSÁG címet, mely mintegy a lap programját is magában foglalja.

A javított címhez mérten javul a tartalom is, mely úgy mint eddig, felöleli mindazt, a mi a főúri világot érdeklé és a szalonok társalgásának tárgyát képezheti.

A művelt keresztény család, mely távol áll minden sikamlós szótól és gondolattól, meg fogja találni a SZALON UJSÁG szépirodalmi részében és általános érdekű képei-ben kellemes szórakozását — ismeretterjesztő részében pedig az emberi haladás minden mozzanatáról hírt kap.

A mennyiben a SZALON UJSÁG ezentúl havonként kétszer fog megjelenni, alkalmunk nyílik majd mindarra kiterjeszkedni írásban és képen, a mi aktualitásánál fogva számot tarthat olvasóink érdeklődésére.

Terünk és alkalmunk lesz nagy rovatot nyitni a társaságnak, mely — az érdekelték szives közreműködésével — a társaság belső életének lesz értesítője. Nincs oly csekélynek látszó esemény — vadászat, estély, kirándulás, családi ünnep, birtokváltozás, utazás — mely ne érdekelné az ismerősöket, de melyhez megbízható úton csak akkor juthatunk, ha azt közvetlenül az érdekelték útján kapjuk meg. Csekély fáradsággal jár. Utasítani kell az uradalmi intézősége, vagy a titkárt, hogy a nagyobb eseményekkel, mint születés, halálozás, kitüntetés — együtt küldje be a kisebb jelentőségű események hírére is a szerkesztőségnek. Minden család ezzel a saját érdekét is szolgálja, mert megkíméli önmagát a kellemetlen félreértésektől és a bosszantó ferdítésektől.

A lap többi rovatai megmaradnak úgy mint eddig, csak frissebbekké, üdőbbekké válnak azzal, hogy havonként kétszer jelen meg, aktuális értékük nő.

Nagy, mondhatnánk a fősúlyt ezentúl is a lap kulturtörténeti részére helyezünk, s hogy e téren se érhesse vád vagy sújt-hasson panasz, gondunk volt rá, hogy a

legsorosabban fűzzük lapunkhoz az ősnemesség kulturtörténetének leghivatottabb művelőjét, gróf Vay Sándor történetírót, a kinek tudása, ízlése és írói képessége ma már külföldön is kellő elismerésben részesül. Munkatársaink gárdájában az irodalom és sajtó ismert munkásainak java találkozik, hogy a Szalon Ujság lapjain ápolja azt az irányt és hangot, mely egyedül méltó olvasóinkhoz.

Egy fél évtizeden át folytatott küzdelmében már a Magyarország és a Nagyvilág is elérte azt az eredményt, hogy nagyrészen kiszorította a külföldről jövő s főleg Bécsből érkező különféle Elegante Welt

anyag marad a régi jó, csak a munka jobb, csak a szemnek tetszetősebb.

A régi jó *Magyarország és a Nagyvilág*-ot beolvasztjuk, hogy mint *Szalon Ujság* még tökéletesebb, még tetszetősebb legyen.

Kérjük e tervünkhöz az Isten áldását és olvasóink jóindulatú pártfogását.

A VUKOVÁRI KASTÉLY.

GRÓF ELTZ JAKAB ÉS NEJE LOBKOVICZ MÁRIA HERCEGNŐ.

A GÖRÖG színpadok legszebb színpala a természet volt. Ennél szebbet festő nem festhet, szobrász nem faraghat. Ninesen kincs, a mely pótolhatná, a mely megvásárolhatná és a ki föl tudta használni saját gyönyörűségére a termé-

A vukovári hitbizománnyal együtt kapta a család a szerémi örökös főispáni címet.

A család mostani feje Eltz-Kempenich Jakab gróf, a ki a három hitbizomány ura és ugyanoly szeretettel ragaszkodik a vukovári kastélyhoz, mint boldog emlékezetű édes atyja, a közszeretben és tiszteletben állott Eltz Károly gróf, a ki császári és királyi valóságos belső titkos tanácsos és kamarás, porosz királyi tanácsos és Homburg várkapitánya s a magyar főrendiháznak örökös tagja volt. A kiváló főúr halála súlyosan érintette a Szerémséget és főleg Vukovárt, a hol a nép atyját látta benne.

Az elhunyt Károly gróf a legmelegebben összeforrt a magyar főúri világgal, neje, Pejacsevich Ludvina grófnővel kötött házassága révén, a ki előzőleg testvérének, Hugó grófnak volt a felesége.

GRÓF ELTZ JAKAB.

GRÓF ELTZ JAKABNÉ, SZ. LOBKOVICZ MÁRIA HERCEGNŐ.

és Salon-Blätter féle vállalkozásokat, melyek a magyar főúri világnak csak terhére voltak. A már leírt irányban tökéletesedve, nagyobb a reményünk, hogy e külföldi ujságokat egészen fölöslegessé teszszük majd, a mivel szolgálatot teszünk a nemzeti művelődésnek.

Régi előfizetőinket arra kérjük, hogy e változtatásokat fogadják szívesen és a multból ismerve a lapot, segítsenek bennünket a kitűzött cél elérésében. A kik pedig még csak újabban méltatták bizalmukra ezt a lapot, legyenek meggyőződve, hogy lényegben mindig a régi marad.

Olyanok vagyunk mint az ötvösmester, a ki iránt bizalommal vannak régi vevői, mert tudják, hogy az anyaga tiszta érc s ha most új czéget is tett a boltja fölé, világot járt, mesterpróbát tett legények teszik tetszetősebbé az ékszert — azért az

szetadta szépséget, az megtalálta a Rafael rejtett képet, a görög szobrászok föld alá került remekeit. Mégis örökké változó, örökké szép, mint a hogy a természet más nem is lehet.

Az Alduna mentén hajózva, így ötlük szembe Vukovárott az Eltz grófok kastélya, melynek parkját a Duna mossa s a zöld lombok közül kiviláglik a régi kastély, melynek ablakából messze ellátni be, nagy Magyarországra, dús erdőre. Vukovár legnépesebb utcájára néz ki a kastély egyik homlokzata, a hol a Szerémség e kedves élénk központján, mintegy a város szíve.

Nagy szeretettel ragaszkodnak e kastélyukhoz az Eltz grófok, a kik pedig a vukovári hitbizományon kívül Németországban is bírnak hitbizományokkal.

Az ő tulajdonuk a mesés szépségű Eltz vára és az eltvillei hitbizomány.

A vukovári hitbizományt VI. Károly császártól kapta Fülöp Károly mainzi választófejedelem, a ki ezt a birtokot unokaöccsére, Eltz Anselm Kázmér grófra hagyta.

Fia, Jakab gróf, az év nagyobb részét szintén Vukovárott tölti családjával együtt.

Neje Lobkovicz Mária hercegnő, a ki Lobkovicz György herceg és Lichtenstein Anna hercegnő leánya.

Ennek a boldog frigynek sarjai: Lidvine, Anna és Antoinette comtessek és a másodszült Károly gróf.

Csendes, zavartalan boldogságban él a grófi család vukovári kastélyában a saját örömeinek, mintagazdaságának, telivéreinek és gyönyörűen ápolat parkjának. Maga a kastély régi masszív épület, bolthajtásos csarnokokkal, melyek közül bemutatjuk a hercegnő szalonját és a gróf fogadószobáját, a nagy csarnokot s a szépen díszített előcsarnokot.

A kastély látképét a park felől s a park egy részletét a Dunával.

Érdekes a kiváló gonddal kezelt istálló és a lószerszámok kamrája.

Nagyúri otthon a vukovári kastély, méltó kerete az Eltz grófok régi nagy családjának.

AZ UDVAR KÖRÉBŐL.

A KIRÁLY nevenapját a szokott fényvel ünnepelte meg ez idén is Budapest közönsége. A miniszteriumokra, a két városházára, a megyei székházra, az egyetemekre, színházakra bírósági és egyéb középületekre kitézték a nemzeti lobogót. Zászlódszít öltött a lánchíd és végig az egész dunai kikötő. Az idegen államok konzulátusai saját nemzeti lobogóik kitézésével ünnepeltek. A főváros templomaiban hálaadó istentiszteleteket tartottak, melyeken résztvettek a polgári és katonai méltóságok, a nagy közönség s az összes iskolák növendékei.

De hisz a kegyelet terén maga a Felséges úr jár elől jó példával. Még Bécsben való tartózkodása idején fölkereste a kapuczinusok sírboltját és csöndes imát mondott Erzsébet királyné, Rudolf trónörökös és ő Felsége szülei, Ferencz Károly főherceg és Zsófia főhercegnő koporsójánál.— Igy bucsúzott elhunyt övétől és jött október közepén Gödöllőre, hogy kedvenceiszorakozásának, a vadászatnak éljen, s intézze egyúttal az ország dolgát.

Minden látszólagos biztonság dacára ügyes rendőrök őrzik a király személyét s a legnagyobb óvatossággal intézik a vadászatokat is. Csak az induláskor kapják meg a kocsik az utasítást, hogy hová hajtsanak.

A király megérkezését felhasználta Róna József szobrász, hogy bemutassa a gödöllői Erzsébet szobor mintáit. Perczekig szóltanul nézte a Felséges úr a két mintát, aztán arra mutatva, a mely a sétáló királyasszonyt ábrázolja, a mint könnyedén napernyőjére támaszkodik és néhány mezei virágot tart kezében, így szólt a művészhez:

— Mind a két munka igazán szép. De talán Gödöllőre ez illenék jobban.

Ezután a talapzatról szólt ő Felsége. Úgy találta, hogy a kiszemelt mintához legjobban illik az a talapzat, a mely három lépcsőfokon nyolczszögűen emelkedik s virágguirlandokkal van díszítve. E talapzatra a művész rámintázott egy bronzkoszorút is, melyet a gödöllői hölgyek óhajtanak a boldogult királyasszony emléksobrára helyezni. Ő Felsége nagyon megdicsérte a szobrász műveit s Róna Józsefet kegyesen bocsátotta el.

A király csaknem naponkint bejött Budapestre s az államügyek s audienciák mellett ráért meglátogatni Benczur Gyula festőművészt Bajza-utcza műtermében, hogy megtekintse a boldogult Erzsébet királyné arcképét. A mester a képet, a mely a tragikus véget ért nagyszonyt közvetlen halála előtti időből ábrázolja, ő Felsége a király rendelkezére Sztáray grófnő részére festette. A király a műteremben megilletődötten állt perczekig szóltanul a kép előtt,

aztán meleg szavakkal nyilatkozott annak élet-hűségéről. Aztán a mester vezetése mellett végigjárta a műterem minden részét. Rögtön fölismerte az elhunyt Esterházy Pál herceg képét, majd Arenberg hercegnőnek készült képmását, a melyet Benczur még Brüsszelben skizzelt, szemlélte hosszasan.

A második teremben van a vázlata annak a hatalmas festménynek, a melyet a kormány a szépművészeti muzeum számára rendelt meg. A kép a millenáris ünnepegeknek azt a jelenetét ábrázolja, a mikor a nemzet hódol a király előtt. Ő Felsége a trónusnál állva fogadja a képviselőház és a főrendiház küldöttségét. Közvetlenül a király előtt áll Szilágyi Dezső, a képvis-

e kép előtt. Ő is konstata, hogy a kép minden vonása olyan élethű, mintha modell után készült volna.

*

Ferencz Ferdinánd trónörökös, az idén harmadikban járt Torontálban. A trónörökös gyorsvonattal Zimonyba jött, onnan hajón Pancsovára ment s két-három napig vadászott rókákra és farkasokra Pancsova és Glogon közötti vadászterületén, melyet tavaly bérelt ki.

Mintha azonban házasságának jó példája hatott volna, két esküvőre is készültek a Burgban s a szokásos szertartásokkal történt meg Mária Rajneria főhercegnő ünnepies renunziációja Róbert württembergi herceggel való egybekelése alkalmából. Az ünnepies szertartáson jelenvoltak a Bécsben levő összes főhercegek, a miniszterek, a legfőbb udvari méltóságok és a titkos tanácsosok. Ő Felsége beszédet intézett a jelenlevőkhöz és felszóltotta őket, hogy tanui legyenek a következő aktusnak. Goluchovszki gróf külügyminiszter fölolvasta a lemondó okiratot, azután a főhercegnő is felolvasta a nyilatkozatot és a hozzátartozó esküt s aláírta az okiratot, a melyet Róbert württembergi herceg is aláírt. Az okiratra végül rányomták a mátkapár pecsétjét. Mária Rajneria főhercegnő esküvőjét megelőző napon udvari hangverseny volt, a melyen a hölgyek káprázatos toalettekben jelenvoltak meg.

Mária Immakulata Rajneria főhercegnő rózsaszínű moirében jelent meg. A derekat muszszeline bolero díszítette. Virágguirlandok és domborművű selyem-hímzések díszítették a pompás ruhát. Hajában gyémántokkal és rubinokkal kirakott diadém csillogott. — Nyakát drága gyöngyörök díszítették, melyek egyikén briliánsokból és rubinokból összerakott ékszer ragyogott. — Mária Józefa főhercegnő türkiskék ruhát viselt, mely

ezüsthímzésű virágbokrétákkal és fehér máslikkal volt díszítve. Fehér selyemcipkék övezték a szoknyát és a drága derekat az Erzsébet-rend nagykeresztje díszítette. Hajában kincseket érő diadém csillogott.

Mária Terézia főhercegnő gyönyörű ruháján ezüsből és drágagyöngyökből kirakott arabeszek voltak. Nagy értéket képviselő csipkék díszítették Klotild főhercegnő sárga duschesse-toilettejét. Ő is pompás briliáns és rubin-ékszereket hordott. Erzsébet főhercegnő elbájoló volt krémszínű ruhájában és rózsaszínű alapon pompázó tüllescipkéivel. A derék rózsaszínű muszszeline redőkkel volt körülvéve. Szoknyáját hosszú világoskék sáv tarkította. Nyakát és haját szebbnél-szebb drágakövek ékesítették. Mária Annunziata főhercegnő fenséges gazdagon díszített uszály ruhája is feltűnt

Idegen földön, Cannesben volt november

GRÓF ELTZ LIDVINE ÉS KÁROLY.

selőház akkori elnöke, balról a kormány tagjai, jobbról a főpapság. A trón körül jobbról a királyi család tagjai, balról a zászlós urak foglalnak helyet. A királynak nagyon tetszett a kép tervezete és a vázlatból is megismerte a festmény egyes alakjait. A műterem jobb sarka felé nézve ismét megszólalt egy kép láttára:

— Hisz ez Izabella főhercegnő és a legkisebb fia.

Gyönyörködve nézte meg annak a hat mozaik képképe a vázlatát, mely a Szent-István-bazilika részére készült és a mely a szentségimádást allegorizálja.

Több mint félóra ott időzés után még egyszer elismerésének adott a király kitéjezést és visszahajtatott a budai várba.

Délután megjelent a műteremben Sztáray grófnő, a boldogult királyné volt udvarhölgye édes anyja kíséretében és szintén sokáig időzött

7-én Péter Ferdinánd főhercegnek polgári esküvője Mária Krisztina Bourbon szicíliai hercegnővel a Mária Terézia-villában. A vőlegény tanúként fivérei, Lipót Ferdinánd és József Ferdinánd szerepeltek, a menyasszony részéről a pármái és a calabriai herczeg voltak a tanúk. Az egyházi esketés a casertai gróf villájának házi kápolnájában volt. Ez alkalomból a mátkapárt különböző diszes ajándékokkal lepték meg az udvar környezetéből. A casertai gróf és neje gyémánt riviéret, Alice toszkánai nagyhercegnő szintén pompás szolitérekkel és körtealakú gyöngyökkel díszített riviéret és nagy fekete gyöngyvel ékesített gyémántbroszt küldtek nászajándékkul. A vőlegény tizenkét gyémánt-csillagból

elnöksége 12.000 forint évi tiszteletdíjjal van összekötve.

Gróf Szapáry Gyulának királyi tárnokmesterré történt kinevezésével megczáfoltnak azok a hírek, melyek szerint ő lenne Szláv József utódja a koronaöri méltóságban. A főasztalnokmesteri méltóság gróf Csáky Albinak 1894-ben történt lemondása óta nem volt betöltve. Gróf Csáky Albin akkor lemondott erről a méltóságról, mert ő a zászlósúri méltóságot összeférhetetlennek tartotta a képviselői mandátummal.

Örömmel fogadták *Csekonics* Endre gróf kinevezetésének híret főasztalnokmesterré.

A távozó főrendiházi alelnök, Vay Béla báró, ez alkalomból az első osztályú vaskorona-rendet

vitéz gróf, de már a következő évben, 1867-ben, belépett a honvédséghez. 1874-ben nevezte ki ő Felsege főszertartásmesterévé, egy évre rá pedig vezérőrnaggyá s 1894-ben lépett elő lovassági tábornokká. Hunyady gróf sokáig volt a bécsi Jockey-Club elnöke s ezen állásában nagyon sokat tett az osztrák sport emelése érdekében. Később leköszönt ebbeli diszes tisztségéről, hogy az ügető-verseny-egyesület élére állva, mind e mai napig éltető lelke legyen az előkelő intézetnek. Hunyady gróf 1862 okt. 6-án lépett Buol-Schauenstein Alexandrine grófnővel házasságra.

Az öregeken kívül a fiatalok is ünnepeltek, így báró *Maasburg* Sándor, csongrádmegyei

GRÓF ELTZ JAKAB VUKOVÁRI KASTÉLYA.

álló nyakékkal lepte meg menyasszonyát. Rajner főherceg gyémánt diadémot, Izabella spanyol királyné gyémánt csillagot és Trani grófnő rubinnal és zafirral díszített bourbon-liliomot ajándékozott a mátkapárnak.

A TÁRSASÁGBÓL.

NEHÉZ idöket élünk s főurainkat most a szokásos kedvtelések helyett leköti az ország érdeke. Gróf Károlyi Tibor lemondásával, a ki családi viszonyai miatt, Vay Miklós báró és Daruváry Alajos alelnökök, a kik egészségügyi szempontból vonulnak vissza, — megüresedett a főrendiház elnöksége s a kormány az új elnök személyére Csáky Albin grófbn állapodott meg.

Gróf Csáky Albin kinevezésével megüresedik a szarvasi kerület mandátuma. A főrendiház

kapta a királytól kitüntetésül. Miskolczról, a báró állandó tartózkodási helyéről, ezzel együtt az a hír érkezik, hogy a kitüntetett báró az osztálysorsjátékon százezer koronát nyert. Tehát a szerencse együtt jár nála a jól megérdemelt kitüntetéssel.

A társaságnak így sok alkalma volt gratulálni, az említettek kivül Hunyady Kálmán grófnak is. Fiatalos erőben és frissességben ülte meg gróf Hunyady Kálmán főszertartásmester és lovassági tábornok hetvenedik születésnapját. Hunyady gróf Bécsben született, 1846-ban lépett a hadseregbe, 1856-ban őrnaggyá, 1858-ban ezredessé és a 10. huszárezred parancsnokává nevezetett ki. A Magenta melletti csata alkalmával szerzett érdemeit a vaskorona-renddel és Solferinónál tanúsított hősiességét az arany vitézségi érdemkereszttel jutalmazta a legfőbb hadúr. A porosz hadjárat után nyugalomba vonult a

földbirtokos, a ki Budapesten vezette oltárhoz Ghyecy Emil min. tanácsos, cs. és kir. kamarás leányát, *Honkát*. Násznagyok voltak a menyasszony részéről: Ghyecy Béla altábornagy és Kuncz Jenő spanyol konzul; a vőlegény részéről: Bakay Géza földbirtokos és báró Maasburg cs. és kir. ezredes.

Nemcsak Budapesten, hanem Erdélyben is lüktetni kezd most ősz utóján a társas élet. Kolozsvárt Bethlen Bálint gróf országgyűlési képviselő a kolozsvári úri kaszinó helyiségeiben fényes bált adott abból az alkalomból, hogy leányát bemutatta a társaságnak. Bethlen Bálint gróf bálján mondhatni az egész erdélyi arisztokrácia megjelent, oly fénynyel, a minő Kolozsvárt hosszú évek óta nem volt s a régi Erdély legfényesebb korszakára emlékeztetett. A régi fejedelmi családok sarjadékai az újabb idökbén ritkán vonultak föl oly tüntetőleg ragyogó ékszerekkel

és még ragyogóbb szépségű leányaikkal, a minék oka részben a házigazda szeretetreméltó egyéniségében, részben azonban abban található, hogy az erdélyrészi falkavadász-társaság ez idő szerint az egész erdélyrészi arisztokracziát együtt tartja. A bált Bethlen Bálint gróf fejedelmi pazarsággal rendezte s ez alkalomra a kaszinó helyiségeit kárpitokkal és délszaki növényekkel teljesen átalakította. A bálon jelen voltak: gróf Bethlen Bálintné és leánya Mária, Rubin Károlyné, gróf Béli Györgyné, báró Wesselényi Béláné és

gróf Teleki Artur, gróf Mikes Zsigmond, gróf Bethlen István, Antos István, Rohonczy Lőrincz, Salamon Andor, ifj. báró Wesselényi Miklós, Bodesay Tamás, Béli László, gróf Béli Kálmán, ifj. Béli Kálmán, gróf Vass György, gróf Bethlen Sándor, Szabó Béla főhadnagy, Frater Loránt főhadnagy, gróf Lázár István, báró Szentkereszty Pál, báró Kemény Pál, gróf Béli Ákos főispán, gróf Haller József, Zeyk Albert, Zeyk József, Zeyk Dani, báró Feilitsch Artur, gróf Vass Albert, gróf Bánffy Miklós, ifj. Ugron Gábor

«Neveld a gyermeket munkára, megél és jó marad!»

A fölvatási ünnepély fényét nagyban emelte az, hogy azon ő Felsége a király képviselőjében Széll Kálmán miniszterelnök is résztvett, a ki Hazay István miniszteri titkár kíséretében kocsin érkezett az ünnepély színhelyére.

Fölvatták nagy ünnepséggel a Festetics Tasziló gróf által, keszthelyi uradalomhoz tartozó, Fenék pusztán föllállított és föntartott iskolát. Dr. Jankovich László gróf főispán a vármegyey

A VUKOVÁRI KASTÉLY ELŐCSARNOKA.

leánya Pálma, gróf Vass Béláné és leánya Rachel, gróf Vass Jenőné és leányai Elza, Emma, báró Bánffy Zoltánné és leánya Ilona, gróf Béli Kálmánné és leányai Liska és Róza, báró Horváth Kálmánné és leányai Hortense, Eszter, báró Szentkereszty Béláné és leánya Janka, báró Jósika Sámuelné, báró Bornemissza Tivadarné és leánya Adél, gróf Zichy Istvánné és leánya Melanie, Gyárfás Endréné és leánya Anna, Bölönyi Józsefné, gróf Bethlen Sarolta, gróf Lázár Istvánné, gróf Teleki Eleménné, gróf Bethlen Balázsné, Paget Ilona, Kállay Clarisse, báró Bánffy Györgyné, gróf Bánffy Katinka és Zeyk Ceril stb.; az urak közül: báró Wesselényi Béla, báró Jósika Samu,

Zeyk Géza, báró Bálint György, Tolnai Elemér, dr. Montbach Imre, Montbach Jenő, báró Jósika Gyula, báró Bornemissza János, báró Szentkereszty Zsigmond, Lovag Tomasini, gróf Bethlen Balázs, Kállay Gusztáv, Bölönyi József stb.

★

Két intézet fölvatásában is része volt a társaságnak. Ilyen volt az Erzsébet-ház fölvatása Budaörsön.

Az elzülött gyermekek fölsegélésére szánt menedékház csinos épülete kies dombon emelkedik Budaörs közelében. Az épület egyik oldalfalát néhai Erzsébet királyné mondása díszíti:

névében mondott meleg köszönetet Festetics grófnak, a ki nagy bensőséggel köszönte meg a családja iránt ezen ünnepély által tanúsított figyelmet. Jelen volt neje is, három leányával.

Bukás.

A szembe szökken szívjakadta gyöngy
leperg. — s legott a föld sarába hull!
Aranysugár, mit büszke lángnap önt,
A földi lét körébe aljasul...
A szív temérdek ideális álmát
Szétdúlja mind az éhező gyomor!
S a szüzi tiszta, ártatlan leánykát
Mivé nem aljasítja a nyomor!

Tóth Andor.

A VUKOVÁRI KASTÉLY NAGYTERME.

URI SZOBA A VUKOVÁRI KASTÉLYBAN.

NŐI SZALON A VUKOVÁRI KASTÉLYBAN.

A VUKOVÁRI KASTÉLYBÓL PARKRÉSZLET.

KRÓNIKA

A mi sajátos szerencsétlenségünk, hogy önmagunkkal nem vagyunk tisztában. Az ötvenes években a mi poétáink mindig erről a «kis országról», «kis nemzetről» zengtek s ez úgy bele érte magát a köztudatba, hogy azt onnan kiverni már alig lehet. Meg sem ütökünk azon, ha Sándor szerb király a nagy és hatalmas Szerbiáról beszél, holott az egész ország alig nagyobb Bihar vármegyénél.

Nem győznék eléggé hangoztatni, hogy Európa 23 állama között népesség tekintetében 6-ik, terület tekintetében 7-ik helyen állunk. Hogy az intelligenciánk már negyedik helyre emel s hogy a ki ezt a statisztikát kételkedéssel fogadja, nézze meg budgettünket, mely kerek egy milliárd. 970 és fél millió kiadással szemben egy milliárd a bevételünk. Ezt pedig még fokozni is lehetne, ha gazdasági politikánk arra az álláspontra helyezkednék, melyen a kassai gazdasági kongresszus állott s mely egyedül méltó, célszerű és hasznos nekünk.

Ezt a célt szolgálja id. Pálffy János gróf három milliós alapítványa is, mely a maga nagyszerűségében méltó feltűnést keltett világszerte, itthon pedig új erőt öntött a csüggedőkbe, a kik e nemzet jövője iránt vesztik bizalmukat. Csak meg kell hagyni a vezetést azokban a kezekben, melyek ősi jusson arra hivatják s akkor megéltünk új ezer évet, a hogy megéltük a most múlt ezert.

Nemzetek szerencséje, hogy a Gondviselés az alkalmas embereket állítja élükre. A mikor kellett, ott volt Bismarck. A németiség megjéjdt, a mikor nyugdíjba küldte őt a fiatal császár. Pedig az ifjú imperator helyt áll helyette. Azóta már nyugalomba ment nem egy, most az agg Hohenlohe, a kinek helyére *Bilow* jött.

De a hogy adja a sors a vezérlő elméket, úgy el is veszi. A magyar dalmú egyik nagy mestert, Erkel Sándort eltemették a nélkül, hogy utódát látnánk.

Gyásza, nagy gyásza van az egyháznak is. Egyik szentéletű szolgáját, a magyar haza hű fiát, Szombathely érdemes püspökét, Hidassy Kornélt siratta el minden igaz hívő és minden jó magyar.

A krónikaíró ezzel le is tehetné tollát, ha nem késztené még néhány sor írására a mi belső világunk, a *Magyarország és a Nagyvilág* küszöbön álló változásai. Hónapok óta folytak az előkészületek, hogy e havi folyóirat átváltozék oly rendes megjelenésű hetilappá, mely teljes mértékben tudná szolgálni és kielégíteni azt az érdeket, melyet eddig is szolgált.

Mi elkészültünk a nagyobb munkára, nagyobb áldozatkészségre, csak kérdés, hogy az olvasóink körében kellő méltánnyal fog-e találkozni.

A *Magyarország és Nagyvilág* most küszöbön álló változását még inkább megkönnyíti *Vay* Sándor gróf szerződötése, a ki mint *főmunkatárs* vesz erős részt a szerkesztésben. A cím is változik s a régi helyére jön a találébb, jobb és egyszerűbb, a *Szalon-Ujság*, melynek krónikája is dúsbab lesz s mintegy mutatóul álljanak itt a következők:

Udvari hírek.

A király 5000 koronát utalványozott adományképen a Vörösmarty-szobor alapja javára.

Torontal vármegye törvényhatósága Karlovsky Bertalan festőművésznél megrendelte boldogult Erzsébet királyné életnagyságú képét. A művész a kiváló műalkotással már annyira előre haladt, hogy a pom-

pás képet nemsokára befejezheti, a mikor is nagy ünnepek között fogják azt leleplezni.

Báró Seefried és neje Erzsébet bajor hercegnő, uralkodónk unokája vasárnap több napi tartózkodásra Zay-Ugrócra érkeztek, hol mint Zay Miklós gróf országgyűlési képviselő vendégei dányvadra vadásztak igen szép eredménnyel. Nagy érdeklődéssel tekintették meg a bot- és füvegyárat. Esténként pedig elmélázva hallgatták a mélabús magyar nótákat, a cigányzenét.

Erzsébet főhercegnő, a spanyol régens-királynő anyja leányánca, a spanyol régens-királynőnek látogatására Madridba utazik. Jenő főherceg, ki a német lovagrend birtokait látogatta meg, anyját Madridba kíséri.

Achilleiont, Erzsébet királyné egykori korfui kastélyát 800.000 frankért eladták egy amerikainak.

A *bécsi katonai* léghajózási intézetből két, tudományos czélokra felszerelt léghajó szállott föl. Az egyiknek Lipót Szalvátor főherceg volt a vezetője és Hinterstoisser a kapitánya.

Párisban most jelent meg egy német mű francia kiadása, a melynek címe: Bizerta multja, jelene és jövője. A gyönyörűen kiállított könyv szerzője Lajos Szalvátor főherceg. A művet Vuilliers remek, színes illusztrációi díszítik. Mindössze ötszáz számozott példányt nyomtak s ezek közül az első Ferencz József királynak van dedikálva.

A társaságról.

Idősb gróf Pálffy Jánosnak, hazafias alapítványáért, legmagasabb elismerését nyilváníttotta a király.

Lónyay Elemér gróf Budapesten tartózkodik s a Hungária szállodában lakik, a hol *Stefánia* grófnő telefonon kereste föl a Semmeringről. Budapestről a gróf Bodrog-Olasziba vadászatra utazik, de visszatér s akkor fenséges nevelő néhány napot Budapesten fog tölteni.

Gróf Vécsey Károly az Aradon vértanúhalált halt 48–49-iki honvédtábornok özvegye, született Duffaud Karolin, Zsombolyán, 85 éves korában meghalt.

Új kamarás. Gróf Chorinsky-Ledske Frigyesnek, Ottó főherceg udvartartásához beosztott és a Nikolajevics Miklós orosz nagyherceg 12. sz. dragonos ezredéhez tartozó számfőlötti főhadnagynak a kamarási méltóságot díjmentesen adományozta a király.

Zichy Géza gróf jubiláláni készül. Huszonöt esztendeje lesz januárban, hogy a kiváló költő és zeneszerző a nemzeti zeneiskola elnöki tisztét elfoglalta. A választmány az évfordulón nagy zenekari hangversenyt rendez Zichy gróf tiszteletére.

Batthyány emlékezetének hódol Sárvár iparosifjúsága, mely a kezdeményezésére összegyűlt pénzalapból megfestette Magyarország első független miniszterelnökének életnagyságú arcképét.

Mattiasch-Keglevich Géza volt főhadnagya, a mölledorfi katonai kórházban halálán van. Tüdőbaját az orvosok gyógyíthatatlannak tartják.

Egyházi hírek.

A *pápai* fogadások során a pápa Mathild százsz hercegnőt fogadta a souverain családokat megillető szertartással. Úgyszintén Romero Ignác Gregori, Jassu címzetes püspökét, a ki átadta a szentatyának Argentína köztársaság ajándékát, egy értékes argentinai állatbőrökből készített bundát.

Schlauch Lőrincz nagyváradí bitorosérek az újradí Miaszonyunk zárdá kezelésé alá rendelt, nevelésiügyi czélokra 40.000 koronás alapítványt tett.

Császka György érseket és a magyar zárandokokat a szentatyá a vatikáni Bazilikában fogadta. A magyar zárandokok nyolczszázat meghaladó számukkal a legtekintélyesebben képviselték a katolikus Magyarországot. A szentatyá, miután a különböző nemzetek, élükön 13 érsekkel és püspökkel előtte elvonultak, ismételtelen fölemelkedett trónjáról és áldását adta a zárandokokra. Az ünnepség után a pápa első helyen fogadta a magyar bücsűjárók vezetőjét, Császka György kalocsai érseket.

Dr. Virter Lajos váci nagyprépost és címzetes püspöknek, az egyház és a közigyvek terén szerzett

érdemei elismerésül a másodosztályú vaskorona-rendet adományozta a király.

Sport.

Ottó főherceg, a ki Nadvorna környékén a Kárpátokban vadászott, hazafelé menet egy medvével találkozott, s meglepetésében minden megfontolással nélkül a medvére lőtt. Golyója mellén találta a medvét, mely erre vad dühvel rohant a főhercegre, kinek nem volt több golyó a fegyverében, s a medve már oly közel volt hozzá, hogy a tajték, melyet a szája túrt, a főherceg arczára és ruhájára csapott. Ebben a pillanatban ért oda az erdőkerülő, s biztos lövéssel leterítette a fenevadat.

Sternbuskot, a szent István-díj nyertesét, festette meg *Ábrányi* Lajos festőművész, a ki legújában a versenylovak festésével sportkörökben nagy elismerésben részesült. Szemere Miklós megbízásából lefestette Sternbuskot nyergében Cleminson jockey-val, míg Man trainer a ló előtt áll. A sikerült kép általános tetszésben részesült. Ábrányi a mult évben Degenfeld Imre Rio-Tintóját és Batthyány Elemér gróf «Mindig» nevű ménjét festette meg.

Coburg Fülöp herceg több hétig tartózkodott Gómörben és szarvasokra vadászott. A herceg a pohorellai kastélyba szállt és innen rándult ki nagy-kiterjedésű erdőseibe, hol néhány szépen kifejldött szarvasbikát ejtett el.

A *borgói havasok* rengeteg területét *Zichy* Jenő gróf elnöklété alatt egy főtíri társaság bérlé, a melynek egyik tagja *Milán* király, a ki most is két hetet töltött a havasokban rendezett medvevadászatokon. A társaság majdnem kizárólagos kedvtelése a medvevadászat, de ez a sport az utóbbi években a mindinkább ritkuló medvék folytán hanyatlak. Ezért is a társaság Milán király propozíciójára elhatározta, hogy a lesi határban 50 hold erdőt bekerítet s ezen a területen szarvasállományt tenyésztet. A most lefolyt vadászatokon számos magyar főúron kívül részt vett Lichtenstein Alajos herceg is.

IV. Ferdinánd a toscanai nagyhercegnek ez idén kitűnő vadászserenésje volt. Öt heti tartózkodása alatt Gödöllőn 38 szarvast ejtett el, ezek közt több ritka kifejtett példányt. Lipót és György bajor hercegek hozzácsatolták a korábbi udort tartózkodásuk alkalmával.

Művészet.

Valter Crane angol művész iparművészeti termékeiből rendeztek kiállítást az Iparművészeti Múzeumban. Láthatók voltak mintázott és festett frizek, díszedények, majolika lemezek, himzések, könyvtáblák és könyvdiszítések, illusztrációk, kamuka-asztal-neműek, nyomtatott selymek, mozaikok, tapéták, butorok, ex libris-ek, programmok, étlapok, meghívók, belépti-jegyek, üvegfestmények, bronzok, fegyverek, jelmezrajzok és még számos egyéb más apróság. A kiállítás nagyon tetszett.

Andrássy Gyula gróf lovasszobrának föllállításá körül vita folyt; két helyen is próbát tettek, még pedig az új parlament előtti téren és ugyanott a Dunaparton. A bizottság ez utóbbi, a művész az előbbi hely mellett van.

Wenkheim Béla gróf, volt földmivelésügyi miniszternek szobrot állíttanak Kis-Béren. A szobor valamivel kisebb az életnagyságúnál, gróf Wenkheimot lóháton ábrázolja pompás Furiosa nevű arabs paripán, a mint a mezőn lovagol s jobb kezével könnyedén megemeli czilinderét. A szobor államköltségen készült és közel 25 ezer forintba került.

Türr István tábornok a Szépművészeti Múzeumnak ajándékozta saját arcképét, melyet *Munkácsy* Mihály festett. Eddig az állam csak egy Munkácsy-portréhoz jutott, ahhoz, a melyet a mester Liszt Ferencről készített. Ezt ki kell cserélni.

A *milleniumi emlékoszlop* az Andrássy-út végén lebontják, mert mielőtt Gábor arkangyal szobrát elhelyezték volna rajta, kipróbálták a szél nyomása ellen, de a próbayomás súlya alatt két hatalmas kökorong megrepedt.

Bethlen Gábor szobrára, melyet Nagy-Enyeden foglaltatni, eddig már 11.550 korona gyűlt össze

s így előreláthatólag Erdély e dicső fejedelmének mielőbb fölépül szobra.

László Berthold, egy egészen fiatal és kezdő magyar festő nyerte el Bernben az első díjat, 20 aranyat (körülbelül 428 koronát), egy czímkép-pályázaton.

Színházi hírek.

A népszínház okt. hó 15-én ülte 25 éves jubileumát.

Blaha Lujza asszony, báró Splényi Ödönné színesi pályájának 25 éves évfordulója alkalmából az arany érdemkeresztet kapta s rendkívül ovációkban volt része a közönség és pályatársai részéről.

A vígszínház igazgatóságából kilépett *Szécsi Ferencz*, a dramaturgigazgató, a kinek nagy része volt a színház alapításában.

mos testvére közül csak ő maradt életben, mintegy regenerálója lett a nagyhirű családnak.

Károlyi Sándor grófnak nejétől, Barkóczy Krisztinától származott egyetlen fia, Ferencz.

Bámulatos gyöngédség kötötte össze az apát fiával s bármerre vitte is útja, mindig hosszú leveleket küldözött kedves gyermekének. Érdekes egy ilyen levele, melyben leírja, hogy milyen rosszak az utak az örkényi pusztaságon s hogy ki is lelta a hideg a rossz víz és nehéz levegőtől.

Sándor fia, Ferencz gróf egyike volt kora leg tudományosabban képzett embereinek. Ő volt az első főúr, a ki hazánkban nyomdát állított, még pedig a híres löcsei Brever-nyomda mű-

Roppant vagyonát egyetlen fia, Károlyi József gróf örökölte, a kit 1777-ben még édes atyja igtatott be Szatmármegye főispáni székébe. Korán kezdett szerepelni a közpályán a dúsgazdag ifjú s II. József császár halála után ő vezette a szatmármegyei bandériumot Bécsbe, valamint II. Leopold hitlevélét is Károlyi József adta át a frankfurti országgyűlésnek.

A magyar nemzeti litteraturának és játékszínház nagy pártfogója volt. Mikor 1790-ben magyar theatristák játszottak Budán, Károlyi József mindennap elment az előadásra s mindennap száz pengőforinttal váltotta meg páholyát.

A nagykárolyi régi kastély helyébe újat emel-

ÖZV. GRÓF KÁROLYI GYULÁNÉ CSURGÓI KASTÉLYA.

A CSURGÓI KASTÉLY.

ŐSRÉGI dinasztia család a nagykárolyi gróf Károlyi-család. Históriaikon mint vörös fonál húzódik keresztül a Károlyiak ténykedése és minden lépten-nyomon híres hadvezérekkel, államférfiakkal találkozunk ennek a nagyszerű nemzetségnek a tagjai közt.

A Károlyi-család eredetét abból a Kaplony-nemzetségből veszi, a mely Árpád bejövetele után, mint a foglaló elseje szerezte birtokainak egy részét.

Ilyen *prima occupationis* a családnak máig is székhelye Kaplony és Nagy-Károly.

Simon unokájától, a ki még Kaplonynak írta magát, származott le a Károlyiak egyik ága, míg Bertalantól a másik, máig virágzó ág.

Ebből az ágazatból származik Sándor, kurtucz generális, családjában az első gróf. Miután szá-

szereit vevé meg 1755-ben, 2576 forint költséggel létesült ez az egyik első tipografiai műintézetünk.

Ferencz gróf Csáky Krisztinát, Rákóczy hű bujdosó társának leányát vette feleségül, a kivel rendkívül boldog életet élt. Házasságukat több gyermekkel áldotta meg az ég, de csupán egy, Antal gróf maradt közöttük életben. Antal gróf nagyatyja és atyja nyomdokaiban haladva, úgy a hadi, mint a polgári életben fényes pályát futott meg. Haruckern Jozefa bárónővel kötött házassága folytán ő növelte leginkább a családi vagyont s mesés volt az a fény, a melyet nagykárolyi kastélyában kifejtett. Mint nemzetgazda is kitűnt Károlyi Antal. Ő volt az első, a ki Szatmár s a szomszéd megyéket pusztító vizek szabályozására fordította figyelmét s az ecesdi láp lecsapolására 17.000 forintot adott. Ezenkívül is számtalanok a hazájának és nemzetének hozott áldozatai.

tetett s ide vitte ifjú nejét, a bájos Waldstein-Wartenberg Erzsébet grófnőt, a kinek idősebb nővérét herczeg Koháry vezette oltárhoz.

Ritka jó érzelmű hazafi volt Károlyi József, a ki még végrendeletében is meghagyta nejének, hogy fiait Istvánt, Lajost és Györgyöt Magyarországon neveltesse. A nyelvében és szívében teljesen magyarrá lett Waldstein grófnő teljesítette is élete virágában elhunyt férje kívánságát s gyermekeit igaz magyar érzéssel, igaz magyaroknak neveltette. Meg is látszott ez a nevelés fiaiban, kivált Istvánban és Györgyön, a kik teméretlen áldozatot hoztak a haza oltárára.

Károlyi György grófnak és Zichy Karolina grófnőnek elsőszülött fia volt néhai Károlyi Gyula gróf, a ki miután Budapesten végezte tanulmányait, hosszabb külföldi útra indult.

Károlyi György gróf szatmármegyei birtokait nem igen kedvelte; hogy a vidéktől szabaduljon,

SPORT

SZALON A CSURGÓI KASTÉLYBAN.

vásárolta fejmegyei birtokat, Csurgót 1833-ban Perényi báróttól. E helyet egész családja nagyon megkedvelte, és ezért emeltette a most is változatlanul álló kastélyt Koch építészszel 1846-ban. Csurgó így állandó lakóhelyévé lett a grófnak egész 1878. nov. 9-én bekövetkezett haláláig.

György gróf fiai mind itt nevelkedtek és csakis itt érezték magukat igazán otthon. A gróf kortársai — Széchényi István, Batthyány Kázmér és Lajos — idejöttek többször barátjuk látogatására otthonában. 1875-ben Csurgót másodszülött fia részére hitbizományyá emelte, és halála után fia Victor lett a majoratus ura. Victor gróf után néhai gróf Károlyi Gyulára szállt a birtok.

A családi tradíciókhoz híven, erős nemzeti érzület lakozott Károlyi Gyula grófnak is, a kinek első ifjúkori szereplése az 1860-iki rövid alkotmány idejére esik. Heves vármegye aljegyzőségét viselte ekkor Gyula gróf, a ki az októberi diploma után azonban ismét a magánéletbe vonult vissza.

Kétszer nősült Károlyi Gyula gróf s első neje unokahuga, Károlyi Georgine grófnő, a második Pálffy Geraldine grófnő volt.

Az irodalmat kedvelte s lelkesedéssel működött közre a nagybátyja, Károlyi István gróf által ala-

pított írói segítőegyesület emelésén is. Budapesten nagy házat vitt s pompás estélyeinek egyikén őfelsége akirályszemélyesen is megjelent.

Második neje, most özvegye, született Pálffy Geraldin grófnő, szintén egyik legfényesebb magyar családjunk, a «hős Pálffy» törzsének tagja.

A kastélyban mügyüjtemény, könyvtár mind egyenlőképen lebilincselik a látogató figyelmét s a mint belép a kapun, azonnal látja, hogy itt a gazdagsággal az ízlés és a legfinomabb műveltség párosul.

Csurgó érdekes hely már azért is, mert 1849-ben a komáromi ostrom napjaiban itt lakott Károlyi György grófné s a nemes lelkű úrasszony rendkívül sokat tett a hazájáért harcoló hősökért. A kapituláció után soknak szerzett menlevelet és számos, máig élő hazánkfia neki köszönheti, hogy nem került Haynau kezére.

A csurgói hitbizomány birtokosa gróf Károlyi József.

Ennek a nagynevű családnak otthonát mutatjuk be olvasóinknak, a mely méltó otthona egy oly igazi magyar nemzetségnek, mint a nagy-károlyi gróf Károlyiak.

Most november végén, úgy hangzik, mint valami rege a multból, ha szó kerül a budapesti és bécsi őszi lófuttatásról. Pedig szólnunk kell róla, mert legutóbbi számunk zártakor még nyílt kérdés volt a St-Leger és a szent László-díj. Ezek nélkül még csak kombinálni sem lehet a jövőre.

Az Ausztria-díj pedig megvilágítja a kétévészek viszonyát a háromévesekhez s az évjárat kvalitása fölött dönt.

A budapesti őszi méting egyik jelentős versenye, a Hatvani-díj Haiderose zsákmánya lett, mely mögött Caraseo másodiknak jött, az a Caraseo, mely a Henkel emlékversenyt egy hoszszal megnyerte.

A kétévészek mellett előnyösen válik ki *Ezer-mester*, mely a szent László-díjat nyerte meg könnyen, maga mögött hagyva az Ausztria-díj második lovat, Marathont is. Főlénye ezzel két ségtelenül meg van alapítva, de bizonyítja egyúttal kétévészeink jószágát.

Az idősebbek között kiváló helyet foglal el *Garabonciás*, mely a St-Leger, — *Diadal*, mely a földművelésügyi miniszterium díját és — *Felémás*, mely a Lovaregylet-díjat nyerte meg.

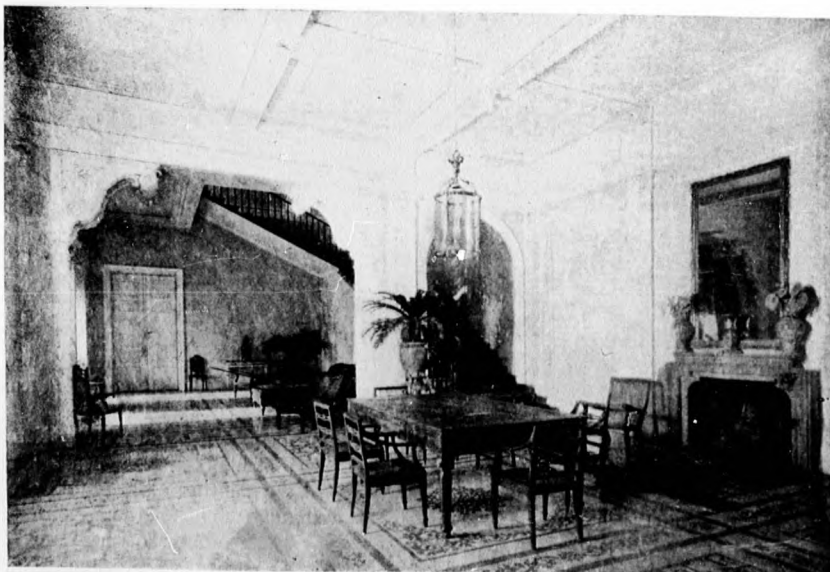
Sajnos, hogy az Ausztria-díjat Bécsben a németországi *Namuna* vitte el, mert ennek indulása nélkül magyar ló nyerte volna, a könnyen másodiknak jött kétéves Marathont.

*

Az ideai aganceskiállítás ez idén is szépen sikerült s előkelő közönség látogatta, köztük Zichy Jenő gróf kíséretében Milán király is.

A kitűzött díjakat a bíráló bizottság, melynek tagjai gróf Esterházy Béla, báró Trauttenberg Frigyes és Inkey Antal voltak, a következőknek ítélte oda:

A nyílt területen lőtt szarvasoknál az első díjat gróf Majláth László Szlavóniában lőtt 18 ágas szarvasagancsa nyerte, mely súlyra nézve is leg-többet, 9 kilogrammot nyom; másodiknak Frigyes főherceg Baranyamegyében lőtt 20 ágas helyeztetett, harmadik a József Ágost főherceg bars-megyei 14 ágas lett. Erre a három elsőre a bíráló nem volt nehéz és egyhangunak mondható, ellenben a többi illetőleg igen nehéz munkát adott a bizottságnak a sok jó agancs helyezése; negyediknek Esterházy Antal Miklós herczegnek 12-ese, ötödiknek Andrassy Géza gróf 16-osa, hatodiknak Esterházy Ferencz grófnál Tatán, Kauders József által elejtett 12-es, hetediknek Szász Koburg Fülöp herczeg murányi uradalmában, Günther Ernő herczeg által lőtt 8 1/2 kiló súlyú 14-es helyeztetett, nyolczadiknak Andrassy Géza gróf 16-osa, kilencedik lett Esterházy Mihály gróf Máramarosban lőtt 16-osa, végül tizediknek Nádasdy Ferencz gróf ugyancsak Máramarosból való 16-osa ítéltetett. A vadaskerti agancsok közül Draskovich Iván gróf baranyasellyei 12-ese lett első, míg Dreher Antal Trencsénymegyében lőtt 14-ese második és Almásy Dénes gróf békési 16-osa harmadik lett. Dámvadlapátoknál az I. és II. díjat Andrassy Gyula gróf tiszadobi uradalmában Hadik-Barkóczy Endre gróf által elejtettek, a harmadikat pedig Szász Coburg Fülöp herczeg által P.-Vacsón lőtt lapátos nyerte. Az őzagancsoknál a bíráló a következő eredménnyel végződött: úgy az első, mint a második díjat a gróf Majláth László által kiállított szlavóniai őzagancsok, a harmadikat pedig ifj. báró Wesselényi szilágysági őzagancsa nyerte. Végül a zergekampók közül az

A CSURGÓI KASTÉLY ELŐCSARNOKA.

első díjra a gróf Kinsky Zdenkó által bemutatott retvezéti, a másodikra gróf Hunyady László zergekampója s harmadikra gróf Lónyay Menyhért trofeája találtatott méltónak.

Rendkívül szépen sikerült a *Magyar Athletikai Club* sportkiállítás is, mely a maga nemében nálunk az első volt s leginkább a tagok által szerzett diadalmi jelvényeket mutatta be, fölé ez egy vagyonnal.

Szemképrázató látvány tárult a terembe belépő szemei elé, óriási billikomok, pajzsok, kardok, szobrok és az értékes aranyérmeknek valóságos tömkelege hirdették az athléták dicsőségét.

A néző szeme legelőször egy óriási bronzszobron akadt meg, mely egy szilaj lovat lefogó csikóst ábrázol, ez a király-díj, ezzel lepte meg ő Felsője az athlétákat jubileumuk alkalmából. A király-díj mögött áll a kormány hatalmas és nagyértékű tiszteletdíja, mely a milleniumi pajzsot ábrázolja, ez örökös vándordíjjal tüzetik ki a súlydobásra.

Az előtérben voltak elhelyezve a királyi ház tagjai által adományozott tiszteletdíjak, melyek közül különösen kiváltak József főherceg által adományozott gyönyörű és művészi kivitelű ezüst serleg, Ottó és Jenő főherczek által adományozott ezüst kupák, továbbá Frigyes, József Ágost főherczek és Szász Koburg Gothai Fülöp herczeg által adományozott dísztárgyak; ezek mellett voltak elhelyezve a klub vándordíjai, melyek mindmegannyi remekei a műiparnak. A hosszú asztal tulsó végén voltak a klub csónakos osztályának rövid négy év alatt szerzett gyönyörű serlegei és Andrássy Géza gróf elnök által adományozott óriási tiszteletdíj, mely maga egy kis vagyont ér. Az elnök ezt a gyönyörű díjat Nizzában nyerte, hol egy Jacht-versenyen volt az első díjnak kitűzve. A remek munka egy francia iparművész kezéből került ki.

A klub vándor- és tiszteletdíjait, melyek köröskörül óriási pultokon voltak elhelyezve, a tagok tiszteletdíjai és érmei vették körül; itt látszik meg igazán, hogy az athléták milyen sok dicsőséggel megrakodva lábalták át az első 25 évet.

PREMIÉREK.

JÓZAN észszel azt hinné mindenki, hogy a szezonnyitáskor minden színház olyan ütővel lép a közönség elé, mely mint valami jó előétel a tovább, evésre izgatja a megkínáltat.

Téved, a ki hiszi.

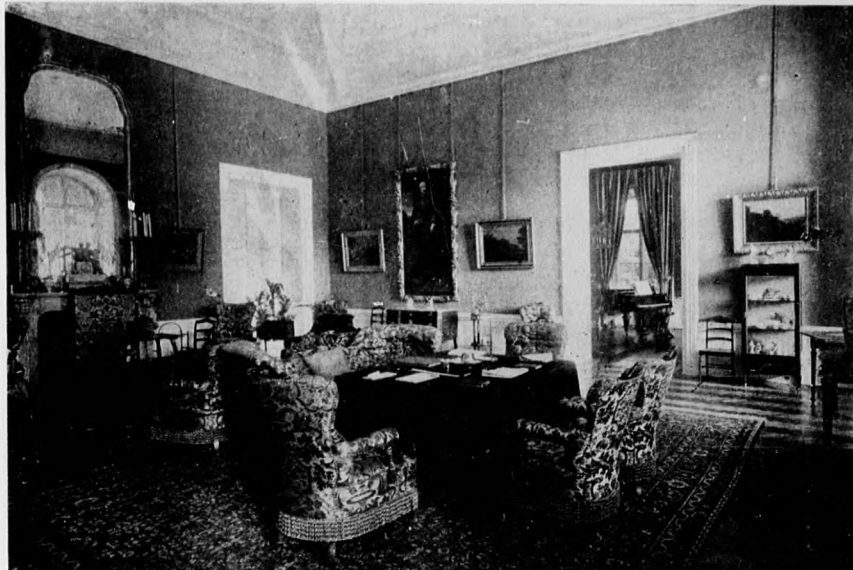
Tartózkodnunk kell a kritikától, nehogy már a jevessel elvegyük közönségünk ítvágyát az ebédétől. Csak röviden elmondjuk, hogy ez újdonságoknak mi a gerince, nem kell azokhoz sok magyarázat.

Elsőnek jött a *Segédtanár*. Ezt még a *Fővárosi Nyári Színházban* adták, a mi oly szerencsétlen elnevezése a színháznak, hogy az ember sohasem tudja, hogy Budán-e vagy Pesten. Tehát Budán.

Heitmann Ferenc segédtanár hatalmas, szabad eszméssel kezd meg tanári pályáját. Kétszeres a munkatér benne, mert nemesak nemes vágyait elégíti ki, hanem főnkrement apját és jó édes anyját is el tudja keresetéből tartani. De vét az iskolai fegyelem ellen. A 3-dik fölönás a tanári konferencia, a mely tele van érdekes és jellegzetes nüanszokkal. A tanári élet korlátoltságát festi az író, s azt, hogy egy igazgató mennyire ura tanárai akaratának. Ez a darab leg-sikerültebb része.

Ferenc megkapja az elbocsátását az intézet köteleléből, mint a ki a paragrafusok ellen súlyos vétéséget, kihágást követett el. Vértő szívvel bucsúzik el szülővárosától, szeretteitől s Páltól, kihez ez az utolsó szava:

— Megyek Poroszországba, ott talán szabad azt kimondanom, a mit a lellem igaznak gondol!!

SZALON A CSURGÓI KASTÉLYBAN.

A darabot írta Dreyer Miksa, fordította Laczkó Andor.

Budát követte a Lipótváros, illetve a *Vigszínház*. Ott *Fernand házasság* című francia bohózatot adtak. Írta Feydeau, fordította Fái Béla.

A *Magyar Színház* már eredeti darabbal jött. Bokor József regényes színművét adták zenével, dallal, táncz-csal. Címe: *Harcz a millióért*, szövege a következő:

Rab Andor bankigazgató megtudja, hogy Sőregi Ferenc milliomos a vagyonát unokahugára, Vezéri Ilonára, Vezérinek, a bank pénztárnokának leányára hagyta. Ezt a dolgot kivüle még csak Bojtor Dani zugfiskális tudja, a kit azonban azzal tart sakkban, hogy összeszedi a hamis váltóit és így nem mer a dologról senkinek szólni. Rab Andor úgy akar a millió birtokába jutni, hogy el akarja venni Ilonát. Ez azonban szerelmes Vihar Gyula fogalmazóba és Rab kezét visszautasítja. Rab Andor erre el akarja lopni a pénzt és éjjel belopózik a pénztárnok lakásába. A pénztárnok a neszre fölbred, mire Rab Andor leszúrja. Ezt a titkot gyámoltalan módon elárulja Bojtor Daninak, a kit azonban a hamis váltói miatt még mindig hatalmában tart. Rab Andor most a millió ura lévén, Ilonát minden áron nőül akarja venni. Ilona vagyonatlan lévén, színésznőnek csap föl és Rab Andor botrányt rendez a színházban első

főléptekor, csak hogy lehetlenné tegye és így kergetse a saját karjaiba. De Ilona ellentáll.

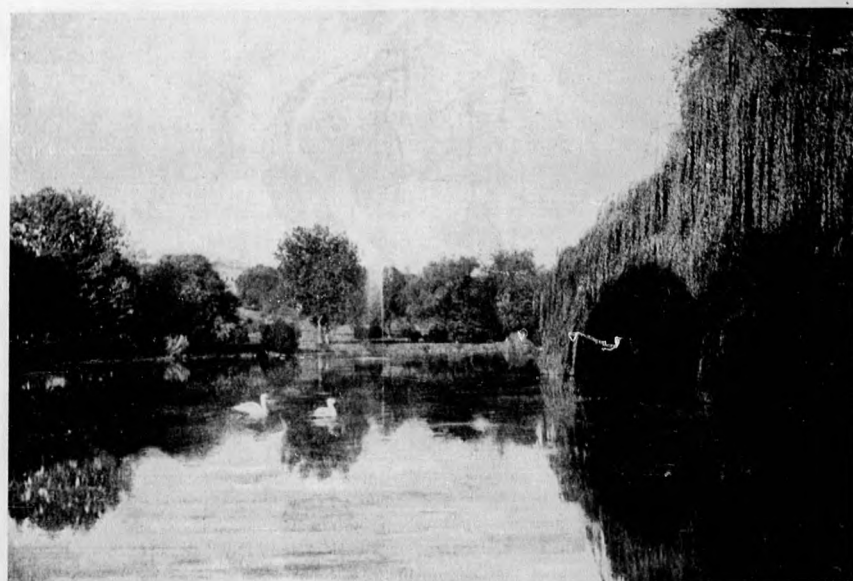
A bonyodalmat Bojtor Dani leánya, Margit oldja meg, a kit egy Hován Ferenc nevű ifjú akar nőül venni. De Hován szülői ellenzik ezt a házasságot, mert nem akarják, hogy fiúk egy rovott multú ember leányát vegye el. Hován ezt szemébe mondja a leánynak és ezt meghallja az öreg Bojtor is, a ki levélben megírja a Sőregi-féle végrendelet tartalmát Hovának és leleplezi Rab Andort, azután föbelövi magát, nehogy útjában álljon leánya boldogságának. Rab Andor bűnhődik, Margit Hováné, Ilona pedig Viharné lesz és — a komédiának, azaz a drámának vége.

A *Nemzeti Színház* a romantikával készül hatni s első bemutatón, *Az aranyasszony* eléggé kedves dolog, hogy a romantikát ismét megszeressük.

Schönthan-féle vigjáték ez, melyet Makai Emil dolgozott át magyarra.

Az aranyasszony a középkorban játszik, a lovagok romantikus korában. — Kis meséjét pedig szívesebben látnók még egészen a történeten kívül, menten minden vonatkozástól csakugyan létezett királyi udvarokra, egykor szerepelt herczekre és nagyurakra.

Még egy premierről kell megemlékeznünk, mely szintén a *Nyári Színháznak* volt újdonsága, de nem Budán, hanem Pesten, a Városligetben. Három tehet-

PARKRÉSZLET HALASTÓVAL A CSURGÓI KASTÉLYBAN.

séges dilettáns írta: Barthos Andor, Hódy Lajos és Erdélyi Lajos. Nem nagy igényű, ügyes apróság ez, mely kellően betölti az estét és kellemesen szórakoztatja a közönséget. A képviselőjelölt címen adták. Meséje eléggé jól van megkomponálva. Szelevení lap-szerkesztő öt-hat barátjának is megígéri, hogy támogatni fogja jelöltségét az alsó-répi kerületben. Igéretét azonban egyiknél sem tartja meg, hanem ő lép föl képviselőjelöltnek, de megbukik.

Zajos tetszés, taps, virág és koszorú kísérté az előadást és szolgált a szerzők elismerésével.

Ilyen volt körülbelül a kapunyitás.

A tulajdonképeni szezon ezután következett s a mennyiben ez lapunk keretén belül lehetséges, igyekszünk fogunk erről is vázlatos képet rajzolni.

A nagy Dumas egy darabja a Tékozóló apa címen a Nemzeti Színházban került előadásra.

A tékozóló apa le comte de la Rivoniére. E férfiú az újjászületett királyság gyermeke. Huszonkét esztendőskorában férj, két évre rá özvegy. Házasságából nem maradt egyéb emléke, csak fia, vicomte André, és a most már kielégítetlen, tárgyát veszített szerelem. Belvétit tehát magát az eddig nem ismert élvezetekbe, elkezd élni. Godfreyoné, egy előkelő, finom polgárrszony, szeretné ugyan, ha régi udvarlója most özvegyiségének gyászát föloldaná s a házasság útján a tisztességes élet útjára lépne, de a gróf nagyon is későn jutott szabadságához, most már semmi áron nem mond le róla. Sőt örök keserűségét érezvén rideg, unalmas ifjúságának, most már fiát is egészen szabadon neveli, azaz részesévé teszi saját esztelen ségeinek, a ki bele is szeret Prailles úr nejébe, Albertinbe s azzal viszonyt is folytat.

Hanem úgy látszik, mind a kettőn egyszerre tört ki a válság. Az apa érzi, hogy deresfővel, ötven évvel neveltségessé válik e folytonos szeretkezés, a fiun pedig kitör atyja átugrásával nagyszülőitől öröklött józansága. Mindketten házasodni szándékoznak. Mondanunk sem kell, hogy a romantikus véletlen folytán mindketten egy leányt szemeltek ki.

De Chavry marquise derék, csinos unokahugát, Hélent. A fiú, az okosabb, a higgadtabb el van tőkélve, hogy az atyját megtéríti a becsületes életmódnak még szerelme földálozásával is, ő fogja megkérni atyja részére a leány kezét.

De a leány maga is őszintén kiönti szívét nagynénje előtt: neki e világon sem rang, sem vagyon, sem külső ragyogása a szerencsének nem kell. Fialtal szíve egy fiatal szívért eped. Apa és fiú tanui e megnyilatkozásnak s a mélyen megindult apa megkéri a lány kezét, de — fiának.

SZÖRME ÉS SZÜCS-DIVATRÓL.

A MULTKOR olvastam a *Magyarország és a Nagyvilág*-ban egy fővárosi czég divattudósítását és mondhatom, annyira lekötötte érdeklődésemet, hogy szinte természetesen találtam azt a sok kérdészködő és érdeklődő levelet, melyek e czikk ügyében a szerkesztőséghez érkeztek. Kísérlet volt ez egyszer és hogy láttuk, mennyire érdeklődnek e czikk iránt olvasóink, újból óhajtottuk a szörmeárukkal foglalkozni. Ellátogattam tehát a Dán Testvérek es. és kir. udvari szücs dorottya-utcai helyiségebe és néhány oly érdekes dolgot találtam, hogy én úgy futtában ide írok belőle egynéhányat. Este volt és már messziről fényltek a diszes kirakat csilárai a Dorottya-utczában; még mielőtt beléptem volna

Belepő, royal hermelinből, duchesse bélessel.

az üzletbe, maga a kirakat is megragadta figyelmemet. Egy hosszú, valódi nyestből készült gallér volt ott, kizárólag magyar nyestekből készítve, a mely a párisi kiállításon a legnagyobb kitüntetéssel díjaztatott. Finom színes selyembrocattal béllelve. A női szörme-jaquettek egész halmaza lepelt ezután meg, a mely mind a czég műtermében készült. Szébbnél-szebb darabok valódi kékrókával, chinchillával, alsakarókával, czobolylyal díszítve. Az üzletbe belépve, mindjárt balról az asztalon egy óriási tigris jésztett meg, borzalmas nagyságú száját nagy dühvel tátotta felém. Remeknél is szebb példány, talán nem is láttam még ekkora nagyságban. Annyi jegesmedvét, farkast láttam szőnyegnek präparálva, hogy káprázott belé a szemem. A jegesmedvek óriási számban vannak itt szőnyegeknek földolgozva, mert ezek ilyenkor, karácsony előtt egyike a legkeresettebb czikkeknek s mert az idén igen sok jegesmedve került terítékre, ezek árai sokkalta olesőbbak, mint tavaly voltak és ezért siet mindenki most venni e szép és örökbeeső szörme-kből. Az első helyiségből, a mely kizárólag női szörmeáru-divatarokkal van teli, a második, úgynevezett próbatermekből, mentünk, itt garmadákban feküdtek és csüngtek a készülő és próbára váró pale-tótok, redingotok, jaquettek és rotendoók, melyek mind-mind szébbnél-szebb szörmével voltak béllelve és szegélyezve. Egy néhány nevet kérdeztem, kinek készül ez meg az a darab és csupa ismert aristo-krata nevével találkoztam, legérdekesebb volt azonban egy fehér manteau, valódi hermelinből készültve, mely rózsaszín duchessével béllelten és chèvre de mongolyval szegélyezve, remek összbnyomást adott. Ez a legmagasabb arisztokrácia egy dúsgazdag tagja számára készült és képzeltetem, milyen remekül fog ez a szép, magas, szőke asszony ebben a darabban festeni. Ha véletlenül nem szörmeáru-ról volna szó, költeménynek neveztem volna el. Épen javában néze-gtettem és kérdézősködtem egyről-másról, a mikor kizavartak a próbatermekből, egy Radzivil herczegnő jött próbára. Miután eltávozott, megkértem a művezetőt, mutatná meg az imént próbált darabot. Képzelmék, az egy egész toilette volt valódi fehér *«Breitschwanz»*-ból készültve és aranypaillettekkel kivarva. Azt hiszem, valami udvari bálon fogja ezt a toilettet hordani. Soha sem is hittem volna, hogy szücsáruból egész ruhát lehessen készíteni, mekkorát csodálkoztam azonban még csak akkor el, a mikor a francia művezető figyelmeztet arra, hogy milyen mesés könnyű ez a

darab, nem hiszem, hogy a legvékonyabb selyem-ből lehet-e könnyebb toilettet összeállítani, ugyane toilettel kapott a herczegnő egy fehér hermelin-ből készült belépőt is, a mely annyira megemerte tetszésemet, hogy levétemem és egyik ábránkon mutatjuk be. A harmadik terem a férfi holmikát tartalmazza, itt láttam egy érdekes darabot, a melyet a Northumberland herczeg rendelt meg a czég főnöké-nél, Párisban, a kiállítás területén. Ez egy valódi czobolyból készült kabát perzsiái előszegélyezéssel és haj-tókákkal, nem láttam még ennél fenségesebb dolgot, ezt is bemutatjuk mellékletben ábránkon. Közvet-lenül mellette láttunk egy valódi kamschatkai hód-prémből készült kabátot, a melyet Wechsleimann lovag rendelt meg, csekély 19,000, szóval tizenkilenczezer koronáért. Ezután a czobolysekrényeket nézegettük, a melyek körülbelül 200,000 korona értéket képviselnek. Itt találtuk a legolcsóbb czobolytól a leg-finomabbig; van olyan is közöttük, melynek darabja 5—600 koronába kerül, piczi kis állatkák, az ember el sem hinné óriási értéküket. Közvetlenül mellette a kamschatkai hódgereznek csüngtek. Vannak ilyen gerez-nák, a melynek darabja 6—8000 koronába kerül. Tovább egy kis reteszből valódi hermelinnek, valódi sealskineket, az orosz hódprémek egész halmazát és végül a valódi kékrókát és ezüstrokát láttuk.

Ez utóbbiból kapott nemrég a szerbek királynője egyet nyakbavetőnek (Collier), melynek ára 2000 korona volt. — Ezután a *Dán Testvérek* czég főnökének kalauzálása mellett megtekintettük a raktárakat. — Most, november vége táján, mikor megkérdeztem tőle, mit csinálnak ilyen óriási készlettel Magyarországon; megmutatta postakönyvét, és az expedició-osztályát s nem kis esodálkozásomra, az elküldött csomagok egy harn adrésze külföldi arisztokrácia és udvarok címére volt címezve. Ezenkívül egy egész sereg amerikai és londoni nábob címét láttam ott, a kik mind e czégtől szerzik, vagy szerezték be szükségleteiket. Különösnek, sőt reklámszerűnek tűnik e kijelentés, de meg van ennek az alapja is, a mely abban keresendő, hogy minden idegen, a ki szép hazánkba kerül, szörmeszükségeit itt szerzi be, mert sehol a világon nem kapni oly aránytalanul jutányos árban szörmeárukat, mint épen hazánkban. Így Párisban közel háromszor annyiba, Amerikában meg ugyanannyi dollárba kerül egy és ugyanazon darab, mint a mennyi forintba kerülne az itt.

A walesi herczeg, ki nagy előszeretettel gyűjti az agancsokat, nemrég egy kis collectió ilyen magyarországi agancsabnormitást kapott Dánéktól, míg a Sah legutóbbi itt tartózkodása alkalmából vagy negyven darab legtrikább agancsot szerzett be és a czég két főnökét rendjelekkel tüntette ki, mondván, ha akad kezük ügyébe hasonló agancs-különleges-ség, azt küldjék be mindig neki egyenest.

Igazán, bizonyos önteltséggel írom e sorokat, mely arról tanuskodik, hogy szép hazánk ipara egyre erősödik, egyre gyarapodóban van, hatalmasodik, vajha így volna ez minden szakmában, nem válnék szükségessé egyre az iparpártolást hangoztatni, és egyik akciózt a másik után indítani, hogy hazánk gyermekeivel élő iparán segítsünk.

GRÓF V... S...

Helyettes szerkesztő: J. VIRÁG BÉLA.

Kiadótulajdonos: *Magyarország és a Nagyvilág* lapvillalat.

Stephanum nyomása, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

Divatgallér persiáner czobolylyal.

Városi bunda czoboly vagy nerzbélessel. persiáner vagy orosz bieberrel.